

Cauza C-630/21**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

13 octombrie 2021

Instanța de trimitere:

Oberlandesgericht Stuttgart (Germania)

Data deciziei de trimitere:

12 octombrie 2021

Apelant-reclamant:

O. K.

Intimată-pârâtă:

Mercedes-Benz Bank AG

Obiectul procedurii principale

Directiva 2008/48 – Contract de credit pentru consumatori – Drept de retragere – Termen de retragere – Expirare – Executare integrală a contractului – Drepturile consumatorului – Dreptul la restituirea fructelor

Obiectul și temeiul juridic al trimiterii preliminare

Interpretarea dreptului Uniunii, articolul 267 TFUE

Întrebările preliminare

- a) Articolul 14 din Directiva 2008/48 trebuie interpretat în sensul că dreptul de retragere al consumatorului nu mai există atunci când contractul de credit a fost executat integral de ambele părți?
- b) În cazul unui răspuns negativ la întrebarea a):

Articolul 14 din Directiva 2008/48 se opune unei reglementări naționale a unui stat membru care conduce la situația ca dreptul de retragere al consumatorului să nu mai poată fi exercitat în cazul în care contractul de credit a fost executat integral de ambele părți?

- c) În cazul unui răspuns negativ la întrebarea a) și al unui răspuns afirmativ la întrebarea b):

Articolul 14 alineatul (3) din Directiva 2008/48 se opune unei reglementări naționale a unui stat membru potrivit căreia un consumator care și-a exercitat efectiv dreptul de retragere întemeiat pe articolul 14 alineatul (1) din Directiva 2008/48 are dreptul de a obține de la creditor restituirea fructelor pe care creditorul le-a dobândit din plățile efectuate de consumator către acesta până la momentul retragerii?

Dispozițiile de drept al Uniunii invocate

Directiva 2008/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind contractele de credit pentru consumatori și de abrogare a Directivei 87/102/CEE a Consiliului, în special articolele 14 și 22

Directiva 2002/65/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 septembrie 2002 privind comercializarea la distanță a serviciilor financiare de consum și de modificare a Directivei 90/619/CEE a Consiliului și a Directivelor 97/7/CE și 98/27/CE, în special articolul 6

Directiva 2011/83/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2011 privind drepturile consumatorilor, de modificare a Directivei 93/13/CEE a Consiliului și a Directivei 1999/44/CE a Parlamentului European și a Consiliului și de abrogare a Directivei 85/577/CEE a Consiliului și a Directivei 97/7/CE a Parlamentului European și a Consiliului, în special articolele 9 și 10

Directiva 85/577/CEE a Consiliului din 20 decembrie 1985 privind protecția consumatorilor în cazul contractelor negociate în afara spațiilor comerciale

Dispozițiile naționale invocate

Codul civil, în versiunea publicată la 2 ianuarie 2002 (BGBl. I, p. 42, 2909; 2003 I, p. 738), modificat ultima dată prin articolul 1 din Legea din 10 august 2021 (BGBl. I, p. 3515), în special articolele 242, 346, 357, 492 și 495

Legea de punere în aplicare a Codului civil, în versiunea publicată la 21 septembrie 1994 (BGBl. I, p. 2494; 1997 I, p. 1061), modificată ultima dată prin articolul 2 din Legea din 10 august 2021 (BGBl. I, p. 3515), în special articolul 247 § 3 și § 6

Prezentare succintă a situației de fapt și a procedurii

- 1 Prin contractul din 16 iunie 2012, Mercedes-Benz Bank AG i-a acordat lui O. K., în calitate de consumator, un împrumut destinat finanțării prețului de cumpărare a unui autovehicul. Rata dobânzii de întârziere aplicabilă la data încheierii contractului nu a fost indicată în documentele contractuale.
- 2 O. K. a rambursat împrumutul în conformitate cu clauzele contractuale. Ca urmare a acestui fapt, în luna mai a anului 2015, Mercedes-Benz Bank AG a eliberat garanțiile corespunzătoare. Astfel, contractul de credit a fost executat integral.
- 3 Prin scrisoarea din 25 septembrie 2018, O. K. s-a retras din contractul de credit.
- 4 Mercedes-Benz Bank AG nu a admis acest lucru. Prin urmare, O. K. a formulat o acțiune la Landgericht Stuttgart [Tribunalul Regional din Stuttgart]. Acesta solicită rambursarea sumelor plătite. În plus, pentru fructele dobândite din aceste sume, Mercedes-Benz Bank AG ar trebui să plătească dobânzi în cuantum de cinci puncte procentuale peste rata dobânzii de bază corespunzătoare.
- 5 Landgericht Stuttgart a respins acțiunea. Acesta arată că contractul de credit ar fi fost executat integral și că de atunci ar fi trecut mai mult de trei ani. Prin urmare, O. K. nu ar mai putea invoca un drept de retragere în temeiul bunei-credințe [articolul 242 din BGB (Codul civil)].
- 6 O. K. a formulat apel împotriva hotărârii Landgericht Stuttgart la instanța de trimitere.

Principalele argumente ale părților din procedura principală

- 7 O. K. consideră că retragerea sa nu ar fi tardivă, întrucât, indiferent de situație, termenul de retragere nu ar fi început încă să curgă. Acestuia nu i-ar fi fost aduse la cunoștință toate informațiile necesare în temeiul dreptului Uniunii [articolul 14 alineatul (1) litera (b) coroborat cu articolul 10 alineatul (2) din Directiva 2008/48] și al dispozițiilor naționale corespunzătoare.

Prezentare succintă a motivării trimiterii preliminare***Cu privire la întrebarea a)***

- 8 Directiva 2008/48 nu precizează în mod expres dacă și, în caz afirmativ, când se stinge dreptul de retragere în conformitate articolul 14 din această directivă.
- 9 În opinia instanței de trimitere, numeroase elemente pledează în favoarea opiniei potrivit căreia, în cazul în care contractul de credit a fost executat integral de ambele părți, dreptul de retragere nu mai există:

- considerentul (34) al Directivei 2008/48 (a se vedea Concluziile avocatului general Hogan prezentate în cauzele C-33/20, C-155/20 și C-187/20, Volkswagen Bank și alții, EU:C:2021:629, punctul 107);
 - scopul obligațiilor de informare în conformitate cu articolul 10 din Directiva 2008/48 (a se vedea Concluziile avocatului general Hogan prezentate în cauzele C-33/20, C-155/20 și C-187/20, Volkswagen Bank și alții, EU:C:2021:629, punctul 108);
 - jurisprudența Curții referitoare la Directiva 85/577 (Hotărârea din 10 aprilie 2008, Hamilton, C-412/06, EU:C:2008:215, punctul 41 și următoarele);
 - articolul 6 alineatul (2) litera (c) din Directiva 2002/65 (a se vedea Hotărârea Curții din 11 septembrie 2019, Romano, C-143/18, EU:C:2019:701, punctul 39);
 - exercitarea dreptului de retragere în conformitate cu articolul 14 alineatul (1) din Directiva 2008/48 nu este limitată în timp (Hotărârea din 9 septembrie 2021, Volkswagen Bank și alții, C-33/20, C-155/20 și C-187/20, EU:C:2021:736, punctul 117). Totuși, un drept lipsit de orice limită pare să fie fără precedent în ordinile juridice ale statelor membre;
 - având în vedere obiectivul de asigurare a unui nivel ridicat de protecție a consumatorilor, un drept lipsit de orice limită pare de asemenea disproporționat (a se vedea prin analogie Hotărârea Curții din 9 noiembrie 2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, punctul 72).
- 10 Dreptul de retragere nelimitat în timp urmărește de asemenea descurajarea și sancționarea ar putea pleda împotriva pierderii dreptului de retragere după executarea integrală a contractului (Hotărârea Curții din 9 septembrie 2021, Volkswagen Bank și alții, C-33/20, C-155/20 și C-187/20, EU:C:2021:736, punctul 124 și următoarele).
- 11 Cu toate acestea, în opinia instanței de trimitere, acest punct de vedere are o importanță mai redusă pentru următoarele motive:
- caracterul de sancțiune și de descurajare al dreptului de retragere nu este evidențiat în mod expres în Directiva 2008/48 [a se vedea considerentul (34) al directivei care face referire la apropierea modalităților de exercitare a dreptului de retragere în domenii similare];
 - Directiva 2011/83, prin care legiuitorul Uniunii prevede că termenul de retragere expiră după o anumită perioadă [articolul 9 alineatul (2)], și anume inclusiv în cazul omisiunii informațiilor privind dreptul de retragere (articolul 10);
 - după executarea integrală a contractului, informațiile privind drepturile și obligațiile care decurg din contract nu mai pot fi furnizate în mod adecvat;

- în conformitate cu principiul statului de drept, aplicabil și în dreptul Uniunii, sancțiunea presupune ca partea obligată să fi putut să se comporte conform cerințelor legale. Cu toate acestea, în numeroase locuri, dispozițiile articolului 10 alineatul (2) din Directiva 2008/48 sunt formulate în mod imprecis și deschis. În mai multe cazuri, interpretări precum cele efectuate de legiuitorul german și de Bundesgerichtshof [Curtea Federală de Justiție, Germania] nu au fost reținute în urma unui control al Curții (a se vedea Hotărârea Curții din 9 septembrie 2021, Volkswagen Bank și alții, C-33/20, C-155/20 și C-187/20, EU:C:2021:736, și Hotărârea Curții din 26 martie 2020, Kreissparkasse Saarlouis, C-66/19, EU:C:2020:242, punctul 49).

Cu privire la întrebarea b)

- 12 În cazul în care de la încheierea contractului de credit a trecut o anumită perioadă, iar contractul este executat integral, invocarea de către un consumator a dreptului său de retragere care decurge din articolul 14 alineatul (1) din Directiva 2008/48 poate, în temeiul dreptului național, să fie contrară, de la caz la caz, buneii-credințe (jurisprudența instanței supreme naționale). Astfel, potrivit articolului 242 din BGB, debitorul este obligat să își execute obligația cu bună-credință și cu respectarea uzanțelor comerciale.
- 13 Este discutabil dacă articolul 14 alineatul (1) din Directiva 2008/48 se opune acestei interpretări a dreptului național.
- 14 Potrivit instanței de trimitere, motivele enunțate la punctele 9 și 11 se opun interpretării menționate, în special:
 - jurisprudența Curții referitoare la Directiva 85/577 (Hotărârea din 10 aprilie 2008, Hamilton, C-412/06, EU:C:2008:215, punctul 41 și următoarele);
 - Directiva 2011/83, prin care legiuitorul Uniunii prevede că termenul de retragere expiră după o anumită perioadă [articolul 9 alineatul (2)], și anume inclusiv în cazul omisiunii informațiilor privind dreptul de retragere (articolul 10)

Cu privire la întrebarea c)

- 15 Directiva 2008/48 nu precizează nici la articolul 14 alineatul (3), nici în alt loc care sunt drepturile consumatorului în urma unei retrageri efective.
- 16 Potrivit dreptului național, după retragerea efectivă, în anumite condiții, consumatorul are dreptul nu doar la rambursarea plăților sale (a dobânzilor și a prestațiilor de amortizare), ci și la restituirea fructelor pe care creditorul le-a dobândit din plățile sale; în cazul în care creditorul este o bancă, se prezumă că a dobândit astfel de fructe, și anume în quantumul dobânzilor de întârziere pe care acesta le poate solicita (jurisprudența instanței supreme naționale). În speță, este

vorba despre cinci puncte procentuale peste rata dobânzii de bază corespunzătoare.

- 17 Reiese din jurisprudența Curții că, referitor la contractele care intră în domeniul de aplicare al Directivei 2008/48, statele membre nu pot adopta obligații pentru părțile la contract neprevăzute de directivă în cazul în care aceasta conține dispoziții armonizate în materia vizată de acele obligații (Hotărârea din 9 septembrie 2021, Volkswagen Bank și alții, C-33/20, C-155/20 și C-187/20, EU:C:2021:736, punctul 107 și următorul).
- 18 Articolul 14 alineatul (3) din Directiva 2008/48 conține dispoziții referitoare la efectele juridice ale unei retrageri efective. Cu toate acestea, numai drepturile creditorului sunt reglementate.
- 19 Prin urmare, se ridică problema dacă Directiva 2008/48 conține norme armonizate pentru întreaga sferă a efectelor juridice ale unei retrageri efective – cu consecința că statele membre nu pot menține sau introduce în legislația lor națională dispoziții diferite față de cele stabilite în directiva menționată [articolul 22 alineatul (1) din Directiva 2008/48] – sau numai în privința drepturilor creditorului. Împotriva acestei din urmă alternative pledează obiectivul creării unei veritabile piețe interne [a se vedea considerentele (7) și (9) ale Directivei 2008/48].
- 20 Cu toate acestea, în ipoteza în care Directiva 2008/48 nu ar conține dispoziții armonizate decât în privința drepturilor creditorului, s-ar putea avea în vedere ca, în conformitate cu articolul 23 din directivă, statele membre să prevadă, cu titlu de sancțiune, drepturi ale consumatorului care nu sunt prevăzute la articolul 14 alineatul (3) din această directivă. Astfel, atunci când retragerea dintr-un contract de credit are loc la mai mult de 14 de zile de la încheierea contractului, aceasta ar trebui în mod normal să rezulte din încălcarea unei obligații de informare.
- 21 Cu toate acestea, potrivit articolului 23 a doua teză din Directiva 2008/48, o asemenea sancțiune ar trebui să fie proporțională. În cazul în care contractul de credit a fost deja executat integral, acest lucru ar trebui, în principiu, să fie exclus (a se vedea punctul 9 de mai sus). Astfel, în cazul recunoașterii dreptului descris la punctul 16 de mai sus privind restituirea fructelor, retragerea efectuată după executarea integrală a contractului de credit ar avea un efect asupra consumatorului ca și cum acesta ar fi realizat, cu fiecare dintre plățile pe care le-a efectuat, o investiție financiară purtătoare de dobândă cu cinci puncte procentuale peste rata dobânzii de bază corespunzătoare, iar în ceea ce privește retragerea, acesta ar putea aștepta o perioadă nedeterminată.
- 22 Considerentul (35) al Directivei 2008/48, potrivit căruia directiva nu ar trebui să aducă atingere reglementărilor statelor membre privind chestiuni referitoare la restituirea bunurilor sau la orice alte chestiuni în legătură cu aceasta, nu pare relevant în speță, întrucât în cazul dreptului la restituirea fructelor este vorba despre o reglementare legată direct de retragerea din contractul de credit.